

## *”Trætte tyske soldater går i en fremmed by”.*

”Trætte tyske soldater går i en fremmed by”, Sådan begynder Tove Ditlevsens digt ”De tyske soldater” fra 1947. Digtet beskriver på en ren og meget nøgtern måde oplevelsen af 2. verdenskrig i Danmark retrospektivt, og netop ved at starte hos de tyske soldater i stedet for eksempelvis de danske modstandsfolk bliver hendes digt ikke bare en sansning af begivenheden, da de tyske soldater forlod Danmark til fods i forsommeren 1945, men også et subjektivt partsindlæg og en kommentar til det kulturelle retsopgør efter 2. verdenskrig. Tove Ditlevsens digtes meget enkle form og komposition blev i 1950’ernes modernistiske formeksperimenter set som banal, men i dag peger de netop på de helt grundlæggende konflikter i mennesket mellem had og kærlighed og mellem ungdom og alderdom: ”De trætte tyske soldater er gamle af gru og mord” og ”Dengang hadede vi mere blindt hvert lavsindet træk vi fandt, nu undres vi, om der findes en tænkende sjæl iblandt”. Receptionen af 2. verdenskrig og dens følger for krig og kærlighed i al almindelighed er også almenmenneskelige problematikker, som tages op af Pede B i hans digt med

samme titel ”De tyske soldater”. Ganske som hos Tove Ditlevsen bliver den personlige oplevelse og historie vigtig og Pede Bs kvababbelser med at være noget særligt som sin morfars storebror, der var frihedskæmper, træder tydeligt frem ”Det giver mig noget at leve op til, Vil så gerne tænke jeg ville stå der med folkene, Men jeg må droppe det selvom tanken er lokkende”. På den måde bliver Tove Ditlevsens digt om de tyske soldater indlejret i en diskurs om, hvad en tysk soldat repræsenterer i dag ”For når hadet i dig hylér og vræler Ser du kun tyske soldater”. Og måske kan man med udgangspunktet i Pede B’s rap tale om, hvorvidt det handler om tyske soldater eller om krig og had i al almindelighed? I forløbet vil vi ud fra indledende teoretiske overvejelser om litteraturen under besættelsen beskæftige os med forskellige læsninger af litteratur, fordi et forløb om besættelsestiden f.eks. kalder på overvejelser om, hvad historien betyder for litteraturen. Gennem nykritiske, biografiske og ideologikritiske læsninger af HC Andersens Tepotten vil vi dykke ned i forløbet og indlede med en af de unge døde, nemlig Morten Nielsen.

---

DOWNLOAD DETTE KOMPENDIE FRA

<http://rod-ord.dk/temaer/8-tove-ditlevsen-besaettelsen/>

## MATERIALER TIL FORLØB 3

1. HC Andersen, Tepotten
2. Johannes Fibiger og Gerd Lütken, iBog, Litteraturens veje, kap. O Introduktion, afsnittet "at analysere litteratur" afsnittene "en biografisk læsning", "en nykritisk læsning", "en strukturalistisk læsning", "en psykoanalytisk læsning" og "en dekonstruktiv læsning" (2012)
3. Morten Nielsen, Skæbne (1945)
4. Jørgen Sørensen, Besættelsestiden i litteraturen, afsnittet "Historierne i fiktionen besættelsestiden fra 1939 til i dag" (2004)
5. Ole Sarvig, Kold aften (1943)
6. Morten Nielsen, Underklang (1945)
7. Knud Sønderby, af: Den usynlige hær (1945)
8. Knud Sønderby, 9. april 1940 (1945)
9. Tove Ditlevsen, Nogle må dø (1944)
10. Poul Henningsen, man binder os på mund og hånd (1940)
11. Outlandish, man binder os på mund og hånd (2004)
12. Lotte Tarp, Tyskerpigen, af: Det sku 'nødig hedde sig (1997)
13. Yahya Hassan, Gaza-tale, Deadline 2014
14. Tove Ditlevsen, Tyske soldater
15. Pede B., Tyske soldater (2014)

Derefter beskæftiger vi os både med lyrik og noveller fra og efter perioden 1940-1945, og vi kobler det til grundlæggende diskussioner af censur i litteratur gennem "Man binder os på mund og hånd" af Poul Henningsen og Outlandish. Derefter arbejder vi med skriveøvelser og litterære artikler som didaktisk tilegnelse af det litterære stof, og til sidst vender vi tilbage til teksterne af Tove Ditlevsen og Pede B.

---

DOWNLOAD DETTE KOMPENDIE FRA

<http://rod-ord.dk/temaer/8-tove-ditlevsen-besaettelsen/>

# LEKTION 1

## SEKVENSER

RØDDER FORLØB 8  
ANALYSESTRATEGIER

- A. Introduktion til forløb om læsestrategier om besættelsen / diskursanalyse.
- B. Læreroplæg om forskellige analysestrategier via PP
- C. Gruppearbejde med forskellige læsninger af Tepotten af H.C. Andersen

### LEKTIE

1. Tepotten, H.C. Andersen

---

DOWNLOAD DETTE KOMPENDIE FRA

<http://rod-ord.dk/temaer/8-tove-ditlevsen-besaettelsen/>

# LEKTION 2

## SEKVENSER

- A. Elevoplæg om læsninger af Tepotten
- B. Fælles opsamling om det at læse litteratur på forskellig måde – brud med objektiviteten?
- C. Fælles læsning af Morten Nielsens digt Skæbne – hvilken læsning egner sig bedst her?

### LEKTIE

1. iBog, Litteraturens veje, kap. 0 Introduktion, afsnittet "At analysere litteratur" afsnittene "en biografisk læsning", "en nykritisk læsning", "en strukturalistisk læsning", "en psykoanalytisk læsning" og "en dekonstruktiv læsning"
2. Morten Nielsen, Skæbne (1945):  
<http://www.1sted.dk/2verdenskrig/dokumentar/sk%C3%A6bne.aspx>

---

DOWNLOAD DETTE KOMPENDIE FRA

<http://rod-ord.dk/temaer/8-tove-ditlevsen-besaettelsen/>

# LEKTION 3

# SEKVENSER

RØDDER FORLØB 8  
FÆLLES INTRODUKTION TIL  
BESÆTTELSESTIDENS LITTERATUR I DANMARK

- A. Kort skriveøvelse: hvad ved I om besættelsen i Danmark? –Vis først klippet her: <http://youtu.be/A3-hU8t4wzg>
- B. Fælles gennemgang af teksten om litteraturen under besættelsen.

## LEKTIE

1. Historierne i fiktionen – litteraturen om besættelsen fra 1939 til i dag (13 s.)

---

DOWNLOAD DETTE KOMPENDIE FRA

<http://rod-ord.dk/temaer/8-tove-ditlevsen-besaettelsen/>

# LEKTION 4

## SEKVENSER

RØDDER FORLØB 8  
FOKUS PÅ DIGTE OM KRIG

- A. Fælles introduktion til sprog og stilistik i digte
- B. Gruppearbejde med de to digte og til slut overvejelser over hvilken analysemetode der bedst kan anvendes på digtene?
- C. Fælles opsamling

### LEKTIE

1. Ole Sarvig, Kold aften (1943)
2. Morten Nielsen, Underklang (1945)

---

DOWNLOAD DETTE KOMPENDIE FRA

<http://rod-ord.dk/temaer/8-tove-ditlevsen-besaettelsen/>

# LEKTION 5

## SEKVENSER

RØDDER FORLØB 8  
SÆDELIGHEDSFEJDEN OG KVINDERS  
FORHOLD – SVENSK LITTERATUR

- A. Hjemmearbejde med at skrive en kort historie om hvordan det opleves at leve i krig dengang og i dag læses op for sidemanden.
- B. Gruppearbejde med de to tekster med fokus på person- og miljøkarakteristik samt fortælleforhold.
- C. Fælles opsamling

### LEKTIE

1. Knud Sønderby, Den usynlige hær (1945)
2. Knud Sønderby, 9. april 1940 (1945)

---

DOWNLOAD DETTE KOMPENDIE FRA

<http://rod-ord.dk/temaer/8-tove-ditlevsen-besaettelsen/>

# LEKTION 6

## SEKVENSER

- A. Metadiskussion om det at skrive om det man ikke må skrive om. Hvad kan litteratur bruges til? Samt intro til reception af 2. verdenskrig i litteraturen
- B. Fælles gennemgang af Tove Ditlevsen-teksten
- C. Introduktion til undertekst og diskurser: <https://sites.google.com/site/fagetdansk/home/sprog/samtaleanalyse/samtalens-uudtalte-undertekst>
- D. Gruppearbejde med undertekster i Poul Henningsens tekst
- E. Til sidst introduktion til receptionen af 2. verdenskrig – hvordan forstås det i dag og gennemgang af Outlandish –tekst (med fokus på undertekster)

### LEKTIE

1. Tove Ditlevsen, Nogle må dø (1944)
2. Poul Henningsen, Man binder os på mund og hånd (1940): <http://youtu.be/4DKqd-bE4oPO>
3. Outlandish, Man binder os på mund og hånd: <http://youtu.be/83qoTw2hAlg>

---

DOWNLOAD DETTE KOMPENDIE FRA

<http://rod-ord.dk/temaer/8-tove-ditlevsen-besaettelsen/>



# LEKTION 7

## SEKVENSER

RØDDER FORLØB 8  
FOKUS PÅ RECEPTIONEN AF EN KRIG  
OG PERSPEKTIVERING TIL KRIGE I DAG

- A. Fælles introduktion til synet på tyskerpiger efter besættelsen og fælles gennemgang af Lotte Tarps tekst
- B. Skriveøvelse: lav en kronik, hvori I sammenligner jødehadet i Danmark i dag efter bombningerne af Gaza med synet på "tyskerpigen" under 2. verdenskrig.
- C. Omskriv derhjemme kronikken til det modsatte syn og aflever som skriftlig aflevering

### LEKTIE

1. Lotte Tarp, Tyskerpigen, af: Det sku´nødig hedde sig (1997)
2. Yahya Hassan holder aflyst Gaza-tale på DR2 deadline:  
<http://youtu.be/eXDuvp8NZ2k>

---

DOWNLOAD DETTE KOMPENDIE FRA

<http://rod-ord.dk/temaer/8-tove-ditlevsen-besaettelsen/>

# LEKTION 8

## SEKVENSER

- A. Lav i grupper en omskrivning af Tove Ditlevsens tekst til et digt, hvor I anvender brudstykker af mindst 3 andre tekster vi har gennemgået i forløbet.
- B. Sammenlign Tove Ditlevsens tekst med Pede B's rap og jeres egne udgaver.
- C. Læs udvalgte tekster op og saml op på forløbets centrale pointer.

### LEKTIE

1. Tove Ditlevsen, Tyske soldater: <http://syn-opse.tiddlyspace.gir.dk/De%20tyske%20soldater%20-%20Tove%20Ditlevsen.pdf>
2. Pede B. Tyske soldater

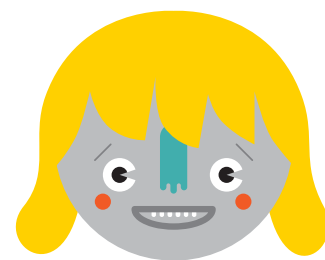
---

DOWNLOAD DETTE KOMPENDIE FRA

<http://rod-ord.dk/temaer/8-tove-ditlevsen-besaettelsen/>

# DE TYSKE SOLDATER

RØDDER FORLØB 8  
ORIGINALTEKST AF TOVE DITLEVSEN



*Trætte tyske soldater  
går i en fremmed by  
med forårets lys over panden;  
de ser ikke på hinanden.*

*Trætte, tøvende, sky,  
går de mod nederlaget  
midt i en fremmed by.*

*Dem har vi lært at hade,  
ingen forstår deres sprog,  
og møder vi deres blikke  
blir vort som en lukket bog.  
Er de mon kammerater  
de trætte, tyske soldater,  
eller er hver mand ensom  
og taler de hver sit sprog?*

*De går i det sidste forår,  
de gik her i regn og storm -  
dengang var den mindre lurvet,  
den hæslige grå uniform.  
Dengang haded vi mere blindt  
hvert lavsindet træk vi fandt,  
nu undres vi, om der findes  
en tænkende sjæl iblandt?*

*De trætte tyske soldater,  
hvis sprog er hastigt og hårdt,  
går i en hæretet og fremmed by  
langsomt dør lyden bort  
af slæbende støvlehæl  
der trampet på os og vort.*

*De trætte tyske soldater  
er gamle af gru og mord.  
Måske ville øjnene gerne  
følge et stjernespor,  
måske ville tanken gerne  
fange en melodi  
af forårets fine kulde,  
før alle ting er forbi?*

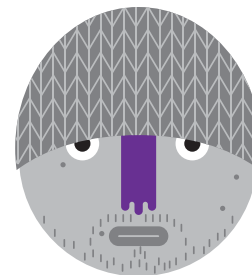
*Men snart skal vi varsomt løse  
et skælvende Danmark fri,  
og snart går de støvlehæle  
for sidste gang døden forbi,  
og snart er kun hadet tilbage  
af seks års fortærende krig.  
Nu gemmes de blanke våben  
dybt i den danske jord  
hver mand har kniven åben,  
for mord skal hævnnes med mord -  
men trætte tyske soldater  
går i et solblåt gry,  
midt i det sidste forår,  
midt i en fremmed by.*

DOWNLOAD DETTE KOMPENDIE FRA

<http://rod-ord.dk/temaer/8-tove-ditlevsen-besaettelsen/>

# DE TYSKE SOLDATER

RØDDER FORLØB 8  
PEDE B / PETER ANKJÆR BIGAARD



*Omkvæd*

*Min morfars storebror tog sin afsked ved  
At fortælle hvor maskingeværet var gravet ned  
For de var frihedskæmper' og det tit jeg tænker  
Ku' jeg gøre som disse mennesker?*

*For ti år siden på et lille hospital  
Der holdt han sit livs allersidste tale  
Der var noget de hellere måtte finde frem igen  
For hans søster boede stadigvæk i deres barndomshjem  
Og under gulvbrædderne der lå det stadig  
Støvet, rustent, koldt og ubehageligt  
De ringede da de fandt den  
Betjenten fra Hillerød var ved få kaffen galt i halsen  
Ingen af os kender detaljerne  
For han har aldrig rigtig fortalt om det  
Men Frihedsfonden gav ham penge til sin dødsdag  
Hvilket siger mig der ligger noget seriøst bag  
Det giver mig noget at leve op til  
Vil så gerne tænke jeg ville stå der med folkene  
Men jeg må droppe det selvom tanken er lokkende  
Kan ikke sætte mig ind i hvordan de så odds'ne  
Vender mit syn mod de faner  
Der stod på halv pga. tyske soldater  
Vi så dem som syge psykopater  
der gik rundt i gaden som et syret teater  
Min familie gjorde ord til handling  
Og valgte med den satsning at risikere alting  
Ved ikke om det var sådan jeg havde tacklet det  
Men jeg ønsker det brændende*

*Vil vædde med jeg ville hade de tyske soldater  
Opfordre folk til at skyd' på de tabere  
Ønske at de var i overfyldte lokaler  
Der blev bombarderet med bly og granater  
Eller andre våben lige i kraniet på dem  
Spytte i gulvet når man nævnte navnet på dem  
Folk valgte side og døde for dem  
Min bedste vens oldefar han faldt ved Østfronten  
Og vi har set på billeder i sort hvid  
Af ham som nazist fra en virkelig fjern fortid  
Vi har forfædre på hver vores side  
Så jeg gad godt vide  
Om vi overhovedet ville kunne sammen  
Hvis vi havde levet i den kulde sammen  
For når hadet i dig hyler og vræler  
Ser du kun tyske soldater*

DOWNLOAD DETTE KOMPENDIE FRA

<http://rod-ord.dk/temaer/8-tove-ditlevsen-besaettelsen/>